

61
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

П. № 47/к.г. 26/

Дата 15. XI. 1995 г.

ДИПЛОМ СЕРВИС № 75
ЕК. № 102-33-49
ПОЛУЧЕНО НА 14. 11. 1995

Г-н М. Кесбев
15. XI. 1995 г.

ДО
Конституционния съд
на Република България

ДОПЪЛНИТЕЛНО СТАНОВИЩЕ
НА ГРУПА НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ

по конституционно дело 26/ 1995 г.

УВАЖАЕМИ ГОСПОДА
КОНСТИТУЦИОННИ СЪДИИ,

Молим при разглеждане и решаване на к.г. 26/1995 г. да имате предвид следните допълнителни съображения в подкрепа на искането ни :

1. Въпреки осъдността на преки конституционни разпоредби при коректно тълкуване на съществуващите такива и с оглед прецедентното решение на Конституционния съд N 19 по к.г. N 11/1993 г. може да се очертае достатъчно ясно понятието и режима ПУБЛИЧНА СОБСТВЕНОСТ по чл.17 /2/ от Конституцията на Република България.

Публична собственост са :

а/ Вещите, обявени за изключителна държавна собственост по чл.18/1/ от Конституцията;

б/ биологичните, минералните и енергийни ресурси в морските пространства на континенталния шелф и изключителната икономическа зона по чл.18/2/ от Конституцията;

в/ други вещи, предназначени за общо ползване : улици, площади, паркове, градини и други подобни ИЗВЪН посочените в чл.18 /1/ на Конституцията;

г/ Вещите, обслужващи осъществяването на властническите правомощия / упражняването на imperium / от държавата и общините.

В първите два случая вещите са ПО СВОЯТА СЪЩНОСТ публична собственост. Те са res extra commercium . Те не могат да бъдат обект на граждански оборот.

За тях не могат да се прилагат разпоредбите на гражданското, или по-широко на частното право въобще.

Във вторите два случая вещите са публична собственост, докато имат своето специално назначение. Престанат ли да обслужват изпълнението на властнически правомощия на държавата или общината, те стават също така обикновена частна собственост. В такива случаи в теорията се използва терминът ДЕЗАФЕКТИРАНЕ на публична собственост.

Цялата собственост на държавата и общините, извън посочените обекти на публична собственост, е обикновена частна собственост. Чрез нея държавата, респективно общината, участват в стопанския живот, или в гражданския оборот въобще, наравно с останалите физически или юридически лица. Във всички правни сделки със своята частна собственост държавата, респективно общината, се подчинява на общо основания на разпоредбите на гражданското, респективно на частното право. По този начин се спазва конституционното изискване на чл.19 /2/ от Конституцията за пълна равнопоставеност, за еднакви правни условия на всички физически и юридически лица при осъществяване на стопанската им дейност и на гражданските им права въобще.

Ясното подчертаване на държавната и общинска собственост КАТО ЧАСТНА , с изключение на ограничения брой случаи, когато тя е публична, е от особено значение при определяне правния режим на държавните и общинските предприятия. Независимо от това, дали са акционерни дружества или дружества с ограничена отговорност по чл.61 и 62 ТЗ, или са особени юридически личности по чл.62 /3/ ТЗ, всички те са гражданскоправни субекти. Тяхната собственост е частна собственост. Но и дяловото, респективно акционерното участие на държавата, респективно на общината, в такива юридически лица е частноправно имущество. Казваме „имущество“, защото правото на акционера, респ. на съдружника в едно дружество с ограничена отговорност е безспорно имуществено право, но мъчно може да се определи еднозначно като „собственост“.

Разграничаването на обектите на публична собственост по същината им /първите два случая/ от тези по предназначение /вторите два случая/ има съществено значение по отношение на техния правен режим. Първите са

ВИНАГИ публична собственост, винаги са вън от гражданско обръщение и НИКОГА не са подчинени на режима на гражданското, респективно на частното право въобще. От това следва, че преотстъпването на тяхното ползване в определени граници на частни физически и юридически лица не може да стане по реда на гражданското право. За такова отстъпване на право на ползване е необходим СПЕЦИАЛЕН правен режим. И този именно режим се установява по реда на предоставяне на концесия. Вторите са публична собственост само доколкото обслужват властническите правомощия на държавата или общината, или доколкото са предназначени за общо ползване от всички граждани. Престанат ли да имат такова предназначение, те стават обикновена частна собственост, подчиняват се на гражданскоправния режим на собственост и разпореждането с тях става съгласно правилата на гражданското право. Върху тях може да се установява обикновено право на ползване по чл.56 сл. от ЗС и да се отстъпва право на суперфиция по чл.63 сл. от ЗС при спазване изискванията на чл.183 зл. от ЗЗД и чл.18 от ЗС, да се отдават под наем по реда на чл.228 сл. от ЗЗД. Могат да се отдават под аренда. Могат да се внасят в граждански дружества или да се апортират в търговски дружества съгл.чл.72 и чл.73 от ТЗ.

Това е така, защото ДОКАТО ИМАТ ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ, което обуславя качеството им на публична собственост, те не могат да се предоставят за друго ползване, а престанат ли да имат такова предназначение, губят качеството си на публична собственост.

2. Икономиката на Република България се основава на свободната стопанска инициатива, на РАВНОПОСТАВЕНОСТТА на всички притежатели на ЧАСТНА СОБСТВЕНОСТ, независимо от това, дали те са граждани, или КАКВИТО И ДА Е ЮРИДИЧЕСКИ ЛИЦА : държавна , общини, търговски дружества, сдружения, фондации или кооперации. Това основно положение е установено с чл.19 от Конституцията на Република България.

От принципа на равнопоставеността следва ограничаване на монополизма и забрана на нелоялната конкуренция. Основната опасност за свободната стопанска инициатива идва от налагането на държавен монопол, характерен за непазарните, административно-бюрократично ръководени икономики. Прогласявайки свободната стопанска

инициатива и равнопоставеността на всички притежатели на частна собственост, конституцията на Република България направи и по-нататъшната естествена, логическа крачка, като ограничи дейностите, за които може да се установява държавен монопол. Тези дейности са изчерпателно и ограничително изброени в чл.18 /4/ : железопътен транспорт, национални пощенски и дълъгосъобщителни мрежи, използването на ядрена енергия, производството на радиоактивни продукти, оръжие, взривни и биологично силно действащи вещества.

Разпространето на държавния монопол върху други дейности ограничава свободната стопанска инициатива, нарушава равнопоставеността на физическите и юридическите лица, респективно на стопанските субекти. Тази неравнопоставеност става още по-фрапантна, ако държавата си присвои правото да въвежда специален разрешителен режим за упражняването на други дейности, за каквито не е оправомощена от Конституцията да си създава монопол.

3. Поради всичко това, още веднъж молим да дадете тълкуване на чл.18 от Конституцията, според който концесии и разрешения по реда на Закона за концесиите, издаден въз основа на чл.18 ал.5 от Конституцията на Република България могат да се предоставят и дават само за обекти и дейности, посочени изчерпателно в алинеи 1,2,3 и 4 на същия чл.18 от Конституцията на Република България.

4. В случай, че потвърдите предлаганото от нас тълкуване на чл.18 от Конституцията на Република България, молим ви да обявите за противоконституционни разпоредбите на чл.4, ал.1 т.6 /относно гражданските летища/, ал.8 и 12, както и точки 3 и 7 от чл.5 на Закона за концесиите - ДВ бр.92/1995 г. С тези разпоредби се разширяват противоконституционно обектите на изключителна държавна собственост и на дейностите, за които може да се установява държавен монопол.

5. Съгласно чл.17 /1/ от Конституцията на Република България правото на собственост и наследяване се гарантира и защитава от закона.

Съгласно чл.23, ал.2, т.3 от Закона за концесиите се дава на Министерски съвет правото да решава по

10

свое усмотрение, дали при смърт на физическо лице - концесионер, или при прекратяването на юридическо лице - концесионер, договорът за концесия да бъде продължен с правоприменик. Никой сериозно не може да поддържа, че концесионният договор има характер на договор *intuitu personae*. Концесионният договор е двустранен имуществен договор, който създава трайни имуществени права за концесионера. Тези имуществени права са част от неговия патримониум и преминават към правопримениците в случай на смърт на физическото лице или прекратяване на юридическото лице без ликвидация. Отнемането на такива имуществени права накърнява правото на собственост и правото на наследяване. Ето защо ви молим да обявите за противоконституционен чл.23, ал.2 от Закона за концесиите - ДВ бр.92/1995 г.

7

С уважение:

Светослав Лучников,
представител на групата
народни представители.

1